

En lärarinna berättar

av Anna Wimmercrantz-Halvarsson

Det var svårt för en ung lärarinna att få anställning. Arbetslöshet hotade mig, som efter några års tjänst i Hede fått höra att min anställning skulle dras in. På kyrkoherde Granbergs uppmaning skickade jag in mina betyg till Tännäs skoldistrikt. En tjänst hade blivit ledig i en by, som hette Högvålen. Den låg någonstans i Härjedalen bland fjäll och myrar och var helt okänd för mig.

Jag fick platsen och med min mor i sällskap for jag med mitt möbellass till denna avlägsna by. Vi kom så småningom fram till en liten rödmålad skola med underbar utsikt över fjäll och skogar.

Jag träffade mina elever men kunde inge begripa deras tal. Men de såg då glada och friska ut och jag såg med tillförsikt framåt. Några år, trodde jag, skulle väl gå bra.

Första helgen i Högvålen by blev min mor och jag bjudna på bröllop i en gård, "Landet", som låg nära skolan. Där gjorde jag bekantskap med byns invånare, som alla var vänliga och rara. Vi blev bjudna på härjedalsrätten flötgröt med kokt fjällöring och hjortron som efterrätt. Det var gott och trevligt och min mor hem med ett gott intryck av min nya arbetsplats utan att tänka på att jag hade tre mil till handelsbod, buss och kyrka.

Jag hade tre klasser att arbeta med. Första, tredje och femte och detta gjorde att lektionsförberedelserna tog all min fritid det första året. Dagarna gick fort och snart var det slut på höstterminen och dags att resa hem till jul. Det fanns ingen väg, men Olof Dahl körde mig de tre milen med häst och släde till Tännäs. I Tännäs fanns buss och därifrån blev det tåg till Östersund och hemmet.

Efterjulsvintern var förfärlig. Posten kom via hästskjuts på skaren en gång i veckan. Med denna skjuts skulle man beställa mat, som kom med nästa post veckan därpå. Man fick lära sig tänka efter noga och bara beställa det absolut nödvändigaste. Dit hörde fotogen och karbid till lampor. Elbelysning fanns inte då. Jag var rädd för karbidlamporna, som ofta exploderade och fräste. De gav dock ett lugnt och bra ljus. Fotogenen blev ransonerad under krigsåren och då med en mycket liten tilldelning.

Vattenfrågan var också ett problem. Brunnen låg inte långt borta, men det fanns en brant backe att forcera innan man nådde dit och vintertid var det ofta ishalka. Många gånger föll jag med hinken över mig och kom in i skolhuset blöt med tom hink. Nåja, bättre lycka nästa gång.

Veden skulle bäras från vedboden och var ibland så sur att jag fick grädda den i bakugnen för att kunna göra eld i spis och kamin.

Skolsalen städades och eldades före skoldagens början och där hade oftast den snälla städerskan lämnat några torra vedträn åt mig.

Ibland kom kyrkoherden till byn och höll gudstjänst. Då var det fest i skolhuset. Det fanns också predikanter som kom med jämna mellanrum och som tog för givet att jag skulle spela på skolans gamla orgel och servera dem mat efter predikans slut.

En underbar händelse var att få telefon till skolan. En sådan så kallad samtalsstation fanns tidigare i byn, men det var en bra bit att gå dit och ofta i djup snö.

Jag var lycklig när jag kunde ringa mitt första telefonsamtal till Tännäs för matbeställning eller till Östersund för att tala om för min mor att jag mådde bra. Då ringde jag också till Länsbiblioteket i Östersund och bad att få ett så kallat vandringsbibliotek mig tillsänt. Det var en lycklig lärarinna som packade upp boklådan och skickade en hälsning med barnen att det fanns böcker att låna. Efter cirka tre veckor återsändes lådan och en ny anlände. Jag läste varenda bok flera gånger och det var många i byn som gjorde detsamma. Det kostade 25 öre att låna en bok och det räckte till frakten Östersund-Högvålen, fram och åter.

En årligen återkommande händelse är lapparnas renskiljning. Då fick skolbarnen fridag och alla var vi i renhagen och roade oss. Pojkarna tjänade någon slant på att kasta lasso och fånga ett eller annat djur. Vi andra pratade med samerna och njöt av frisk luft och av renarnas vackra rörelser.

Alla skolbarnen var storsångare och konstigt nog kunde jag, som totalt saknade sångröst, få dem att sjunga i både två och tre stämmor. Hela byn sjöng på våra sammankomster. Det lät otroligt vackert.

Jag tyckte också att skolbarnen behövde något att syssla med på fritid och så startade vi en scoutkår. Det var roligt. Vi gjorde utflykter och hade fester för att få in pengar till skolresor.

På vårarna hade vi "gökottor" till omgivande fjäll, gjorde brasor och drack kaffe eller choklad medan vi inväntade soluppgången. Sedan skidtur tillbaka till byn och vardagen.

Vi vuxna startade också en livfull Röda-Korskrets. Det hände mycket under mina tio år i Högvålen och mycket har också förändrats sedan. Landsvägen fanns när jag kom dit, vilket gjorde att grannbyarna Tännäs och Sörvattnet kom närmare och man träffade folk "utifrån". Det var med saknad jag packade ihop mina prylar och flyttade därifrån. Jag lämnade skolhus, fjäll och många vänner.

- 0 – 0 – 0 -

Föreningslivet

av Olle Halvarsson, Ingemar Persson, Kari Dahl, Kurt Dahl, Joel Jonsson, Märta Tunestig, Ida Dahl och Elin Dahl

RÖDA KORSET

Anna Wimmercrantz-Halvarsson bildade i början av 1940 RK-föreningen som var aktiv till 1964. Medlemsantalet var cirka 20 personer, övervägande kvinnor och medelåldern relativt hög. Man samlades regelbundet i skolan var fjortonde dag för att arbeta ihop material, som sedan auktionerades ut i samband med fester. Pengarna skickades till behövande liksom kläder som samlats in. Föreningen köpte också in enklare sjukvårdsutrustning, till exempel sjukhussäng som fick lånas vid behov och som fortfarande är brukbar.

SCOUTERNA

I början av 1940 tyckte lärarinnan Anna W. Halvarsson att ungdomarna skulle gå med i scouterna. Sju flickor började först och de åkte på olika läger, bland annat till Medelpad och Jämtland. Finansieringen sköttes med att de anordnade fester där de spelade teater och sjöng. Några pojkar blev också intresserade och vid en högtid uppe på Högvålenfjället blev de invigda. När dessa ungdomar flyttade ut för att gå i skola eller arbeta, dog föreningen ut.